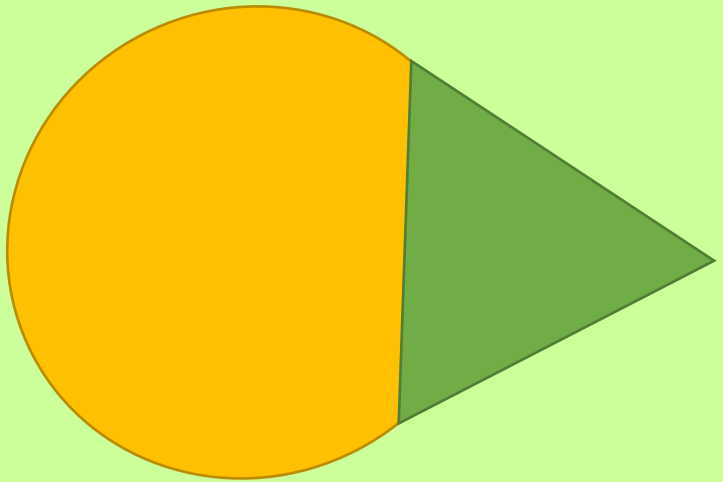

การคิดยืดหยุ่นใน Next Normal

(Cognitive Flexibility in Next Normal)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การคิดยืดหยุ่นใน Next normal

(Cognitive Flexibility in Next Normal)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การคิดยืดหยุ่นใน Next normal

Cognitive Flexibility in Next Normal

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

พิมพ์เผยแพร่ กุมภาพันธ์ 2564

แหล่งเผยแพร่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร

และ www.curriculumandlearning.com

พิมพ์ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร

ลิขสิทธิ์ หนังสือเล่มนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ จัดพิมพ์เพื่อการใช้ประโยชน์

ทางหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

และส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน

คำนำ

หนังสือ “การคิดยืดหยุ่นใน Next normal: Cognitive Flexibility in Next Normal” เล่มนี้ เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดแบบยืดหยุ่นไม่ตายตัว เป็นความคิดที่มี Growth mindset ที่มีความเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้มีคำตอบเดียว ผู้เรียนที่มีทักษะการคิดยืดหยุ่นจะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากพอสมควร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

สารบัญ

1. บทนำ	1
2. แรงจูงใจภายในคือพลังชีวิตของผู้เรียน	1
3. ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความคิดยืดหยุ่น	2
4. การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดยืดหยุ่น	3
5. บทสรุป	6
บรรณานุกรม	7

การคิดยืดหยุ่น ใน Next normal

1. บทนำ

- โลกเปลี่ยนแปลงเร็วทำให้ผู้เรียนต้องมีทักษะการคิดยืดหยุ่น
- การคิดยืดหยุ่นช่วยให้มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. แรงจูงใจภายในคือพลังชีวิตของผู้เรียน

- แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยช่วยทักษะการคิดยืดหยุ่น
- ผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจภายในให้กับผู้เรียน
- ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจภายในจะมีความเชื่อมั่นและกล้าคิด
- การคิดยืดหยุ่นจะเกิดได้ ต้องมีแรงจูงใจภายใน

3. ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความคิดยืดหยุ่น

- เชื้อมั่นในตนเอง
- ถ่อมตน เป็นมิตร
- ควบคุมอารมณ์ได้ดี
- ชอบการปรับเปลี่ยน
- มีสามัญสำนึก
- ปรับตัวได้ดี

4. การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความคิดยืดหยุ่น

- ใช้เทคโนโลยีสนับสนุน
- ผู้สอนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน
- Hands-on, Minds-on, Heart-on
- ผู้สอนมีบทบาทเป็นโค้ช

5. บทสรุป

- การคิดยืดหยุ่นช่วยให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ปรับตัวได้ดีในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- การคิดยืดหยุ่นเสริมสร้างคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้

การคิดยืดหยุ่นใน Next normal

(Cognitive Flexibility in Next Normal)

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและพลิกผันของสังคมและโลก ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นเพื่อดิจิทัลก่อนสิ่งอื่นใด (Digital first) ผู้ที่เข้าไม่ถึงดิจิทัลจะถูกทิ้งไว้ข้างหลัง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นพลโลกในอนาคต จะต้องตระหนักถึงสังคม Next Normal จะไม่มีคำตอบเดียว การคิดแบบยืดหยุ่นจะสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดไปสู่ความสำเร็จได้ในบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพราะในความเป็นจริงก็มีความต่างได้เสมอ ด้วยการยอมรับความคิดที่แตกต่างได้กับทุกเรื่อง การคิดแบบยืดหยุ่น Cognitive flexibility ก็จะมาปรากฏขึ้นในโลกของ Next normal ที่สิ่งต่างๆ จะไม่มีคำตอบเดียว

2. แรงจูงใจภายในคือพลังชีวิตของผู้เรียน

การคาดการณ์ล่วงหน้า การคิดยืดหยุ่นเกี่ยวกับปัจจัยของการเปลี่ยนแปลง นำมาสู่การจัดการเรียนรู้เพื่ออนาคต ที่เป็นจุดเน้นสำคัญ เป็นพลังหนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง เปลี่ยนแปลงตนเอง

เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ไปข้างหน้า คือ **แรงบันดาลใจ** เมื่อเกิดแรงบันดาลใจแล้วจะสามารถออกแบบสิ่งที่มุ่งหวังต้องการ การวางแผน การลงมือทำให้สำเร็จ

ความสำคัญของการสร้าง**แรงจูงใจภายใน**ของผู้เรียนเพื่อให้มีความเชื่อมั่น จะเป็นการพัฒนา **Growth mindset** ของผู้เรียนให้สามารถก้าวข้าม **Fixed mindset** เสริมสร้างความสนใจในการเรียนรู้และ**มีความผูกพันอยู่กับการเรียนรู้** (Engagement) ตาม **Passion** ของตนเอง โดยออกแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการ (**Personalization**) รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมและลงมือปฏิบัติโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3. ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความคิดยืดหยุ่น

การคิดแบบยืดหยุ่นสามารถ**ปรับเปลี่ยนความคิดไปสู่ความสำเร็จ** สร้างสรรค์นวัตกรรมในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้เสมอของ **Next normal** ในความเหมือนจะมีความแตกต่างโดยลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความคิดยืดหยุ่น ได้แก่

1. มีความมั่นใจในตนเองตามความเป็นจริง ไม่เสแสร้ง หลอกตนเอง เพื่อแสดงออกหรือรู้สึกว่าคุณเองมีดี จึงจะมีความมั่นใจในตนเอง
2. ถ่อมตน มีลักษณะเป็นมิตร
3. มีสติควบคุมอารมณ์ได้ดีในสถานการณ์วิกฤติ
4. มีไหวพริบ ช่างสังเกต ชอบการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น
5. มีสามัญสำนึก (Common sense) รู้ว่าสิ่งใดควรพูด สิ่งใดไม่ควรพูด สิ่งใดควรทำในสถานที่ เวลา บุคคลที่แตกต่างกันด้วยการแสดงออกที่เหมาะสม
6. มีบุคลิกภาพที่ดี มีเสน่ห์ ปรับตัวได้ดี

4. การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดยืดหยุ่น

การคิดยืดหยุ่นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าถึงดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนควรประยุกต์หลักการและความรู้เกี่ยวกับดิจิทัลมาใช้ให้เกิดผลกับผู้เรียน การออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ควรพัฒนาขึ้นโดยทีมของผู้สอนและผู้เรียน ร่วมคิด ร่วมออกแบบ และร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียน ในลักษณะ **Teacher as a Learner** ผู้สอนคือผู้เรียนรู้ จะช่วยทำให้ผู้เรียนกล้าคิดอย่างหลากหลาย กล้าทำมากขึ้น

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในลักษณะ **High Expectation or High Challenge** และ **High Support** และการวางแผนระบบการจัดการเรียนรู้ที่จะไม่มีผู้เรียนคนใดถูกทิ้งไว้ข้างหลัง มี**เกณฑ์ความสำเร็จในหลายรูปแบบ** เช่น เกณฑ์ตามแบบพหุปัญญาที่ตอบสนองความเก่งที่หลากหลายของผู้เรียน เช่น เก่งภาษา ศิลปะ คณิตศาสตร์ กีฬา ดนตรี ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

เกณฑ์ความสำเร็จในการเรียนรู้ของ Next normal จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของ**ความไว้วางใจและความรับผิดชอบ (Trust – based Accountability)** ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนใช้ **Information Technology** สนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางฝีมือ ฝึกทักษะทางจิตใจ และด้วยหัวใจด้วยการเรียนรู้ **Hands-on, Minds-on & Heart-on**

บทบาทของผู้สอนเป็นโค้ช คอยสังเกต ใช้พลังคำถาม (Power questions) รวมทั้งสรุปข้อเสนอแนะ ผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้รับการกระตุ้น**การคิดระดับสูง**ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายนำไปสู่กระบวนการคิดแบบยืดหยุ่น **ความคิดสร้างสรรค์** เพื่อให้เกิด**การสร้างสรรค์นวัตกรรม**ต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นการคิดแบบยืดหยุ่น ประกอบด้วย

1. มีความคิดริเริ่มและรับผิดชอบต่อความคิดนั้นให้สามารถแสดงออกเป็นรูปธรรมได้ กล้าคิด กล้าลงมือกระทำ ไม่ได้มีแต่เพียง Passion ของการคิดเพียงอย่างเดียว
2. มีจุดเริ่มต้นที่ดีและมีความเป็นไปได้เสมอ เมื่อมีความคิดริเริ่มที่ดีแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือมีแผนที่จะไปสู่เป้าหมาย
3. รู้จักลำดับความสำคัญ รู้ว่าสิ่งใดต้องทำก่อนด้วยความใส่ใจ และสิ่งที่ควรทำในลำดับต่อไป
4. มุ่งมั่นในความสำเร็จในภาพรวม
5. พยายามเรียนรู้จากบุคคลอื่นเสมอ โดยเฉพาะคนรอบข้าง เพื่อพัฒนากระบวนการคิด
6. สามารถร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์
7. หมั่นเรียนรู้อยู่เสมอใน Re-Skills, Up-Skills

5. บทสรุป

การคิดแบบยืดหยุ่นเป็นทั้งพื้นฐานของการคิดสร้างสรรค์และเป็นกลไกการแสดงออกของลักษณะนิสัยที่ดีของพลโลก ผู้เรียนในโลก Next normal ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความหลากหลาย ไม่มีสิ่งใดที่มีเพียงคำตอบเดียว การคิดยืดหยุ่นจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- C8 Sciences. (2021). Cognitive Flexibility. Retrieved from <https://www.c8sciences.com/about/8ccc/cognitive-flexibility/>
- Kamath, Sucheta. (2020). The agile mind of a flexible learner. Retrieved from <https://www.k12dive.com/spons/the-agile-mind-of-a-flexible-learner/584033/>
- Sysoeva, Ekaterina. (2021). Top 10 Future Skills: Cognitive Flexibility. Retrieved from <https://youth-time.eu/top-10-future-skills-cognitive-flexibility/>

การคิดแบบยืดหยุ่น...ปรับเปลี่ยนความคิดไปสู่ความสำเร็จ
และสร้างสรรค์นวัตกรรม

